

De culturele taak van de publieke omroep

Hilversum verwaarloost cultuur

Fadime Örgü

De toegevoegde waarde van publieke omroepfinanciering ligt in de taak mensen te ‘verheffen’; kijkers en luisteraars de mogelijkheden te bieden om zich te ontplooien. De publieke omroep moet daarom programma’s maken – en doelgroepen bedienen – die bij commerciële omroepen geen kans maken omdat ze niet interessant genoeg zijn voor adverteerders. Zo is er een belangrijke taak weggelegd op het gebied van kunst, cultuur, educatie, Nederlandse dramaproducties, onafhankelijke informatie en het verslaan van het democratische proces. De omroep is bovendien idealiter een kweekvijver voor omroeptalent. Het belang van uitzendingen in het kader van kunst en cultuur op de publieke omroep is wat de VVD betreft onomstreden: kunst en cultuur behoren tot de kerntaken van de publieke omroep.

Binnen de publieke omroep wordt echter volstrekt inefficiënt en ineffectief met belastinggeld omgesprongen, zoals eens te meer bleek uit een vernietigend rapport dat de commissie-Rinnooy Kan begin 2004 publiceerde. De commissie was door de regering gevraagd het omroepbestel te evalueren en kwam tot de conclusie dat de verzuilde organisatie het bestel inefficiënt, weinig daadkrachtig en weinig professioneel maakt, waarmee het gehele bestel ‘minder is dan de som der delen’. Naast disfunctioneren in algemene zin vult de huidige omroep ook de taak op het gebied van kunst en cultuur onvoldoende in. Kunst en cultuur wordt stelselmatig genegeerd en programmatisch weggemoffeld in de randen van de nacht. De kerntaak wordt behandeld als randverschijnsel.

Niet alleen de slechte gezamenlijke prestaties van de omroepen nopen echter tot hervorming. Ook technische ontwikkelingen zoals digitale radio en televisie, uitzendingen via internet en andere multimedietoepassingen vragen om aanpassingen. Ook teneinde de omroep adequaat toe te rusten ten behoeve van een stevige positie in de toekomst, heeft het kabinet dus besloten de omroep te hervormen. Op die ontwikkelingen en bijkomende toegenomen keuzevrijheid voor kijkers en luisteraars hebben de Mediawet en de omroep vooralsnog onvoldoende antwoord, hoewel het voortschrijden van de techniek voor de kunst- en cultuurliefhebber wel themakanalen als *3voor12* en *NPS Output webradio* mogelijk heeft gemaakt.

Kern van de hervormingsvoorstellen is een sterkere centrale sturing en een kleinere rol en minder financiële armslag voor de omroepverenigingen. In de kabinetsvoorstellen blijven de ledenomroepen helaas structureel middelen ontvangen, zij het slechts ter hoogte van 37,5 procent van hun huidige budget. Met

Fadime Örgü

is lid van de Tweede Kamer en
 onder meer woordvoerder media-
 beleid van de VVD-fractie

die middelen moeten zij zich puur richten op de functie opinie en debat. Over de rest van de middelen (bestemd voor nieuws, actualiteit, educatie, kunst en cultuur) hebben ze terecht niet langer iets te zeggen. De onafhankelijke nieuwsvoorziening wordt versterkt. Hoewel geen ideale oplossing (het is jammer dat niet is besloten een reclamevrij bestel in te richten dan wel over te gaan op een systeem van programmafinanciering) is het kabinetsvoorstel in ieder geval een noodzakelijke stap in de goede richting.

Wat betreft de kunst- en cultuurprogrammering biedt het kabinetsvoorstel zowel bedreigingen als perspectieven. Over de middelen voor die programmering krijgt de Raad van Bestuur van de publieke omroep de zeggenschap. Hij schrijft daarvoor in de toekomst tenders uit. Zowel buitenproducenten als omroepverenigingen kunnen daarop inschrijven. In het compromis is daarmee geen plek meer voor de NPS als ledenloze omroep, maar des te meer voor de soort programmering die de NPS momenteel verzorgt.

In het kabinetsplan staat verder dat de teruglopende reclame-inkomsten niet door de overheid zullen worden gecompenseerd. Die maatregel is bedoeld om Hilversum efficiënter met de middelen om te laten gaan en – wat de VVD betreft – terug te laten gaan naar twee algemene televisienetten. Met een dergelijk besluit zouden de financiële problemen van de omroep werkelijk afnemen, *zonder dat zulks ten koste zou hoeven te gaan van de kwetsbare programmering.*

De reacties uit Hilversum zijn echter niet bemoedigend. De Raad van Bestuur weigert van drie naar twee algemene netten te gaan en heeft daarmee aangegeven geen leiding te willen geven aan de noodzakelijke hervormingen. De ondernemingsraad van de publieke omroepen kwam met de bizarre wens dat het kabinet volgend jaar honderd miljoen euro toevoegt aan de omroepbegroting. Dit om ‘te voorkomen dat

waardevolle radio- en televisieprogramma's verdwijnen'. Kennelijk hebben de omroepverenigingen aangegeven dat de kunst- en cultuurprogrammering wat hun betreft als eerste in aanmerking komt om te verdwijnen. Het conservatieve Hilversum kiest vrijwel *en masse* voor behoud van de drie netten en financiert die onverantwoorde keuze door de kwetsbare programmering het onderspit te laten delven. Overbodig te zeggen dat de VVD die keuze niet zou maken.

De belangrijkste bedreiging kwam en komt derhalve van Hilversum zelf, waar men helaas liever geld steekt in socialistische en religieuze propaganda, voetbal en onbenulligheid dan in een goede kunst- en cultuurprogrammering.